

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ДДМА

_____ В.Д. Ковальов

« _____ » _____ 2024 р.

ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ

для вступу на перший (бакалаврський) рівень вищої освіти з предмету
Історія України

**Голова предметної екзаменаційної
комісії**

_____ **О. П. Кваша**

Краматорськ-Тернопіль, 2024

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програму складено на основі чинної програми з історії України для 11-ти річної загальноосвітньої школи та Програми зовнішнього незалежного оцінювання з історії України, 2024 р. Охоплює 26 тем від історії України до нашого часу.

Абітурієнти повинні показати рівень сформованості історичної компетентності, в тому числі:

- знання основних історичних подій в політичному, економічному, соціальному, культурному житті України від давнини до наших днів, знання основних понять та дат, історичних персоналій;
- уміння орієнтуватись в історичному часі, розглядати історичні події в конкретних умовах, бачити причинно-наслідкові зв'язки;
- уміння орієнтуватись в історичному просторі, бачити зв'язки між явищами економічного, політичного, соціального, культурного життя;
- уміння працювати з різними джерелами інформації, порівнювати, розуміти множинність поглядів та підходів;
- уміння оцінювати історичні події, історичні постаті відповідно до цінностей епохи та цінностей сучасного демократичного суспільства;
- уміння застосовувати поняття для аналізу та пояснення історичних подій.

Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

II. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДІ ВСТУПНИКА

Формат усного вступного опитування передбачає 6 відкритих запитань різного рівня складності, які озвучуються одразу на початку вступного опитування. Після декількох хвилин обдумування абітурієнт дає усні відповіді на питання в будь-якій послідовності.

Повні та правильні відповіді на 5 запитань першого рівня складності дають можливість отримати по 3 бали (усього 15 балів). Вони допомагають перевірити знання вступника стосовно основних історичних понять, подій та персоналій. Відповідь має бути чітка, конкретна та стисла.

Останнє запитання другого рівня складності передбачає розгорнуту відповідь та оцінюється максимум в 20 балів за умови вичерпної відповіді, де демонструються розуміння сутності історичного процесу, бачення причинно-наслідкових зв'язків, проведення історичних аналогій, рівень розвитку критичного мислення, уміння формулювати власну точку зору, наводити аргументи.

Максимальна кількість балів – 35 (таблиця 1).

Переведення балів за усну відповідь під час вступного випробування представлені у таблиці 2.

Отримана абітурієнтом оцінка підтверджується всіма членами предметної екзаменаційної комісії.

Таблиця 1. Структура оцінки за відповіді на питання усного вступного випробування з історії України

№	Питання	Оцінка однієї вірної відповіді	Сума балів (рейтинг)
I	1-5 питання	1-3 балів	15
II	6 питання	1-20 балів	20
Разом			35

Таблиця 2. Переведення балів з історії України за усне вступне випробування до шкали 100–200

Тестовий бал	Бал за шкалою 100–200
1	100
2	107
3	113
4	119
5	125
6	128
7	131
8	134
9	136
10	138
11	140
12	142
13	144
14	146
15	147
16	148
17	149
18	150
19	151
20	152
21	153
22	154
23	156
24	158
25	160
26	162
27	164

28	167
29	170
30	173
31	176
32	180
33	186
34	192
35	200

III. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО УСНОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

з/п	Розділ програми	Факти, дати, історичні персоналії. Поняття й терміни	Предметні уміння та навички
1	Українські землі в другій половині XVI ст.	Зміни у соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорізької Січі. Повстання 90-х років XVI ст. Люблінська унія та її вплив на українські землі. Братський рух. Реформаційний та контр-реформаційний рухи в Україні. Утворення греко-католицької церкви. Розвиток культури й освіти.	Характеризувати соціальну структуру українського суспільства, становище різних верств населення українського суспільства XVI ст., суспільно-політичні зміни, які відбулися на українських землях внаслідок Люблінської унії, досягнення в архітектурі та образотворчому мистецтві, освіті та книговидаванні; військово-політичну організацію козацтва, військове мистецтво козаків; становище православної церкви.
2	Українські землі в першій половині XVII ст.	Зміни в соціально-економічному житті. Розвиток міст. Вплив Берестейської унії на розвиток церковного життя в Україні. Відновлення церковної православної ієрархії. Розвиток культури та освіти. Участь українського козацтва у Хотинській війні. Козацькі повстання 1620-х – 1630-х рр.	Знати основні події політичного економічного, культурного життя, дати, поняття. Визначати наслідки Берестейської унії для церковного життя в Україні, участі козацтва у Хотинській війні, наслідки та значення козацьких повстань.
3	Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.	Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького. Зовнішньополітична діяльність уряду Б. Хмельницького.	Характеризувати діяльність Б. Хмельницького, відносини Гетьманщини з Польщею, Кримським ханством, Молдовою, Московією; умови мирних угод українців з польським урядом, українсько-російського договору 1654 р.; зміни політичного та

			економічного становища українців. Визначати причини та наслідки Національно-визвольної війни, місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи.
4	Українські землі в 60 – 80-ті рр. XVII ст.	Гетьманування І. Виговського. Ухвалення Гадяцьких пунктів. Московсько-українська війна. Гетьманування Ю. Хмельницького. Поділ Гетьманщини. Гетьманування П. Тетері, І. Брюховецького, П. Дорошенка, Д. Многогрішного, І. Самойловича. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Слобідська Україна.	Характеризувати зовнішньою та внутрішню політику гетьманів, зміст політичних угод того часу, що стосувалися українських земель, особливості господарського та церковного життя. Визначати причини та наслідки московсько-української війни 1658 – 1659 рр.; Руїни; укладення гетьманськими урядами угод з державами-сусідами, найважливіших угод між іноземними державами, що стосувалися українських земель.
5	Українські землі наприкінці XVII – першої половини XVIII ст.	Гетьманування І. Мазепи. Національно-визвольна акція гетьмана І. Мазепи. Гетьманування І. Скоропадського, Д. Апостола. Обмеження автономії Гетьманщини. «Правління Гетьманського уряду». Розвиток культури та освіти.	Характеризувати внутрішню та зовнішню політику І. Мазепи та інших гетьманів цього періоду, Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду»; зміст Конституції Пилипа Орлика; досягнення архітектури, та образотворчого мистецтва, літератури, природничих наук.
6	Українські землі в другій половині XVIII ст.	Гетьманування К. Розумовського. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Ліквідація Запорозької Січі. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Заселення Південної України. Розгортання гайдамацького та опришківського рухів. Зміни в політичному становищі Правобережної України після поділів Речі Посполитої. Розвиток культури, науки, освіти та філософських ідей.	Визначати причини гайдамацького та опришківського рухів, скасування гетьманства і ліквідації Запорозької Січі, наслідки ліквідації Запорозької Січі та Гетьманщини, поділів Польщі, приєднання земель Правобережної України та Криму до Росії; значення Запорозької Січі й Гетьманщини в історії України.
7	Українські землі у складі Російської імперії наприкінці	Включення українських земель до складу Російської імперії. Адміністративно-територіальний поділ українських земель. Промисловий переворот та	Характеризувати політику Російської імперії щодо України, початок національного відродження, форми соціального протесту

	XVIII – у першій половині XIX ст.	зародження ринкової економіки. Розвиток національного руху. Поширення на Україну російського та польського суспільних рухів. Повстання під проводом У. Кармалюка. «Київська козаччина».	українського населення, поширення на Україну російського та польського суспільних рухів, програмні засади діяльності Кирило-Мефодіївського братства, риси економічного розвитку, соціальних відносин. Визначати наслідки для України російсько-турецьких воєн (1806 – 1812, 1828 – 1829 рр.), російсько-французької війни 1812 р., причини та значення антикріпосницького руху Наддніпрянщини, діяльності Кирило-Мефодіївського братства.
8	Західноукраїнські землі наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	Включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії, адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель, реформи Марії Терезії та Йосифа II та українські землі, діяльність «Руської трійці». Діяльність Головної руської ради (ГРР).	Характеризувати політику Австрійської імперії щодо Західної України, її наслідки, зміст і наслідки реформ Марії-Терези та Йосифа II для економічного і суспільного життя Галичини, Буковини та Закарпаття, економічний розвиток, соціальні відносини на українських землях Австрійської імперії, початок національного відродження на західноукраїнських землях, форми соціального протесту населення.
9	Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.	Національне відродження. Відкриття університетів. Культурно-освітній рух. Поява «Історії Русів». Розвиток літератури, мистецтва.	Визначати умови та особливості розвитку культури кінця XVIII – першої половини XIX ст., причини культурних зрушень у першій половині XIX ст.
10	Наддніпрянська Україна в другій половині XIX ст.	Реформи 60 – 70-х рр. XIX ст. і процеси модернізації в Україні. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадського руху. Заснування та діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства». Вплив російського громадсько-політичного руху на Україну.	Визначати наслідки промислового перевороту, скасування кріпосного права та інших реформ 1860 – 1870-х рр. XIX ст. для України, основні тенденції соціально-економічного розвитку Наддніпрянської України у другій половині XIX ст., причини появи та розвитку громадського руху, напрямки розвитку і здобутки національно-визвольного руху Наддніпрянської України.

11	Західноукраїнські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у другій половині XIX ст.	Національна політика австрійського уряду щодо українських земель. Розвиток кооперативного руху, трудова еміграція. Політизація національного руху й утворення перших політичних партій: Русько-української радикальної партії (РУРП), Української Національно-демократичної партії (УНДП), Української соціал-демократичної партії (УСДП). Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта».	Характеризувати вплив аграрної реформи 1848 р. на розвиток економіки Західної України, особливості соціально-економічного розвитку західноукраїнських земель у другій половині XIX ст., суттєві зміни у соціальному складі населення, основні течії суспільно-політичного руху: москвофілів та народовців; діяльність «Просвіт» та Наукового товариства ім. Т. Шевченка, процес утворення українських політичних партій у Галичині.
12	Культура України в другій половині XIX – початку XX ст.	Становлення і консолідація української нації. Піднесення української культури. Освіта. Недільні школи на Наддніпрянській Україні. Відкриття театрів, музеїв, архівів. Українські підприємці-благодійники. Церковне життя.	Називати дати, імена і твори видатних діячів вітчизняної культури, пам'ятки культури другої половини XIX – початку XX ст.
13	Наддніпрянська Україна на початку XX ст.	Криза 1900 – 1903 рр. та передвоєнне економічне піднесення. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Розвиток самостійницької і автономістської течій в національному русі. Посилення національного гніту в Наддніпрянській Україні у 1907 – 1914 рр. Події революції 1905 – 1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну.	Наддніпрянської України (процес монополізації, розвиток сільського господарства, причини та наслідки економічної кризи 1900 – 1903 рр., передвоєнного економічного піднесення), процес утворення українських політичних партій, розвиток самостійницької і автономістської течій в національному русі та формування української соціал-демократії, національно-визвольний рух України в роки російської революції 1905 – 1907 рр., діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах Росії, проведення Столипінської аграрної реформи, особливості її запровадження в Україні.
14	Західноукраїнські землі на початку XX ст.	Становище промисловості та сільського господарства. Розвиток кооперативного руху. Радикалізація українського політичного руху. Вплив Української греко-католицької церкви на піднесення національної свідомості населення	Характеризувати економіку західноукраїнських земель у складі Австро-Угорської імперії, розвиток кооперативного руху, діяльність західноукраїнського політичного руху на поч. XX

		Західної України. Боротьба політичних партій Західної України за реформу виборчої системи.	ст., національних і спортивно-фізкультурних організацій «Сокіл», «Січ», «Пласт».
15	Україна в Першій світовій війні.	Позиції українських політичних сил Наддніпрянської України та західноукраїнських земель щодо війни. Перебіг воєнних дій на території України в 1914 р. Початок російської адміністрації в Галичині. Перебіг воєнних дій на території України в 1915 – 1917 рр. Бойовий шлях легіону Українських січових стрільців.	Характеризувати політичні плани і наміри ворогуючих держав щодо українських земель, процес організаційного оформлення українського руху на західноукраїнських землях, його цілі та напрямки діяльності, соціально-економічне та суспільно-політичне становище населення впродовж війни, динаміку змін в свідомості різних соціальних верств українського суспільства.
16	Українська революція.	Революційні події в Україні у 1917 – на початку 1918 р. Еволюція поглядів політичних сил України щодо самовизначення українців (Універсали Центральної Ради, погляди самостійників). Вплив корніловського заколоту на події в Україні. Політика Української Центральної Ради в умовах загострення конфлікту з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення Української Народної Республіки. Війна радянської Росії з УНР. Проголошення незалежності УНР.	Визначати причини Української революції, її характер, місце різних політичних сил у подіях періоду; причини прийняття Універсалів УЦР, їх історичне значення, наслідки оприлюднення та вплив корніловського заколоту на події в Україні; місце і роль Всеукраїнських з'їздів рад у Києві та Харкові; Ультиматуму Раднаркому в політиці більшовиків щодо усунення УЦР; причини та наслідки першої війни радянської Росії з УНР, здобутки і прорахунки УЦР в державотворчому процесі, у внутрішній і зовнішній політиці.
17	Україна в боротьбі за збереження державної незалежності (1918 – 1920 рр.)	Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу, Військова конвенція УНР з Німеччиною та Австро-Угорщиною. Прийняття Конституції УНР. Державний переворот і утворення Української Держави. Утворення ЗУНР. Прихід до влади Директорії. Акт злуки УНР та ЗУНР. Окупація військами Антанти півдня України. Денікінський режим в Україні. «Київська катастрофа». Більшовицький режим в Україні. Друга радянсько-українська війна. Прийняття Конституції УСРР 1919	Характеризувати внутрішню та зовнішню політику урядів гетьмана П. Скоропадського, Директорії, ЗУНР, більшовиків, зміст Варшавської угоди між УНР та Польщею, культурне життя в Україні в умовах окупації та громадянської війни.

		р. «Чортківська офензива». Перший «Зимовий похід» Армії УНР. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Утворення Галицької СРР. Другий «Зимовий похід» Армії УНР.	
18	Українська СРР в умовах нової економічної політики (1921 – 1928 рр.)	Процес входження УСРР до складу СРСР. Голод у південних губерніях УСРР. Неп в УСРР. Відбудова народного господарства. Початок курсу на індустріалізацію. Політика «коренізації» УСРР. Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Українське національне відродження в літературі та театрі. Утворення ВУАН. Боротьба з націонал-комунізмом.	Визначити результати й наслідки культурно-освітньої роботи більшовики в 1920-х рр., причини та наслідки «українізації», її вплив на українську культуру й ментальність населення УСРР, вступу УСРР в СРСР; причини та особливості впровадження непу в Україні.
19	Радянська модернізація України (1929 – 1938 рр.)	Прояви процесу модернізації в радянській Україні. Зміна соціальної структури суспільства в Україні. Суспільно-політичне, соціально-економічне, культурне та релігійне життя. Масові репресії. Ідеологізація суспільного життя, культ особи. Монополізація духовного життя. Згорання українізації.	Визначити причини та наслідки політики форсованої індустріалізації та колективізації, взаємозв'язок між різними складовими економічної політики сталінського режиму, зв'язки між світовою економічною кризою та економічною політикою СРСР в 1930-ті рр., зв'язки між радянською модернізацією і зміною соціальної структури українського радянського суспільства, масовими репресіями в Україні.
20	Західноукраїнські землі (1921–1938 рр.)	Українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини. Економіка українських земель. Українські суспільно-політичні рухи, радикалізація політичного життя в 1930-х роках.	Визначити міжнародні чинники розподілу українських земель між іншими державами на початку 1920-х рр. та їх наслідки для населення, причини та наслідки діяльності політичних сил у західноукраїнських землях в цей період.
21	Україна під час Другої світової війни (1939 – 1945 рр.)	Початок Другої світової війни. Включення Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Початок Великої Вітчизняної війни, окупація України. Встановлення окупаційного нацистського режиму. Розгортання діяльності радянських партизан та українського	Позначити на картосхемі українські землі, приєднані до УРСР в результаті реалізації радянсько-німецьких договорів 1939 року; місця пов'язані з початком та завершенням визволення України від німецьких загарбників, битв і військових операцій, окупаційні

		визвольного руху. Створення УПА. Визволення України. Перемога у Великій Вітчизняній війні.	зони, на які була розділена Україна, території поширення та активних дій різних течій руху Опору.
22	Післявоєнна відбудова та розвиток України в 1945 – початку 1950-х рр.	Україна – суб'єкт міжнародних відносин. Відбудова великих індустріальних об'єктів (Азовсталь, Дніпрогес, Запоріжсталь, шахти Донбасу тощо). Розгортання ідеологічних кампаній. Голод в Україні 1946 – 1947 рр.	Характеризувати зовнішньополітичну діяльність УРСР у повоєнні роки та політику влади щодо економічного, соціально-політичного, релігійного, культурного та повсякденного життя населення у післявоєнні роки, зміст, методи проведення операції «Вісла», процеси радянської на західних областей України.
23	Україна в умовах десталінізації (1953 – 1964 рр.)	Зміни адміністративно-територіального устрою УРСР. Будівництво потужних індустріальних об'єктів. Лібералізація суспільно-політичного життя УРСР в середині 1950 – 1960-х рр.: припинення масових репресій, політична реабілітація. Реформа управління економікою. Виникнення руху «шістдесятників», першої хвилі дисидентського руху наприкінці 1950 – початку 1960-х рр.	Визначати причини виникнення, значення опозиційного руху, наслідки процесу лібералізації для українського суспільства, наслідки економічних реформ.
24	Україна в період загострення кризи радянської системи (середина 1960 – початок 1980-х рр.)	Здійснення економічних реформ у другій половині 1960-х рр. Кадрові зміни в політичному керівництві УРСР. Друга хвиля дисидентського руху. Політико-ідеологічне становище радянського ладу в Україні (середина 1960 – початок 1980-х рр.). Конституція УРСР 1978 р.	Характеризувати основні вимоги дисидентського руху 1960 – 1970-х рр., явища у сфері культури, політику русифікації в освіті, науці, літературі та мистецтві.
25	Розпад Радянського Союзу та відродження незалежності України	Чорнобильська катастрофа. Загострення соціально-економічної кризи: продаж товарів за картками споживача з купонами, зростання цін. Загальноукраїнський страйк шахтарів, виникнення Народного руху України (Народний рух України за перебудову), перші альтернативні вибори до Верховної Ради. Акт проголошення незалежності України, проведення референдуму та виборів Президента	Характеризувати розгортання соціального та національного руху в Україні в умовах «перебудови», процес поступової втрати КПУ провідних позицій і впливу в суспільстві, процес утвердження незалежності України.

		України.	
26	Україна в умовах незалежності	Заснування Збройних Сил України. Прийняття Конституції України. Прийняття державної символіки. Формування інституту громадянства та соціально-економічні реформи наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.: приватизація засобів виробництва, лібералізація цін, грошова реформа, диференціація суспільства. Суспільно-політичне життя. Інтегрування України у світове співтовариство. Революція Гідності. Гібридна війна проти України.	Описувати здобутки України на шляху інтеграції у європейський, світовий гуманітарний та освітній простір. Визначати риси економічного соціального політичного, національного, культурного життя.

IV. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Підручники

Власов В.С. Історія України : 8 кл.: підруч. для загальноосвіт. навч. закл. К. : Генеза, 2008. 304 с.: іл., карти.

Гісем О.В., Мартинюк О.О. Історія України. 8 клас : Підручник для загальноосвіт. навч. закл. Х. : АН ГРО плюс, 2008. 256 с.: іл.

Касьянов Г. В. Україна 1991–2007 : нариси новітньої історії. К. : Наш час, 2008. 432 с.

Коріненко П. С., Бармак М.В., Терещенко В.Д. Новітня історія України (1939 – 2007 рр.). Ч. IV. Тернопіль : Вид-во Астон, 2007. 400 с.

Лях Р.Д., Темірова Н.Р. Історія України : підруч. для 7 кл. 4-те вид., випр. К. : Генеза, 2003. 190 с.: іл.

Реєнт О. Історія України : підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. К. : Генеза, 2009. 240 с.: іл., карти.

Реєнт О.П., Малій О.В. Історія України : Підручн. для 10 класу загальноосвіт. навч. закл. К. : Генеза, 2010. 240 с.

Свідерський Ю. Ю., Окаринський В.М. Давня і середньовічна історія України Ч. I. Тернопіль : Астон, 2007. 368 с.

Свідерський Ю.Ю., Ладиченко Т.В. Романишин Н.Ю. Історія України : Підручник для 7 кл. К. : Грамота, 2007. 272 с.: іл.

Смолій В.А., Степанков В.С. Історія України : Підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. К. : Генеза, 2007. 224 с.: іл., карти.

Струкевич О.К. Історія України : Підручн. для 9-го кл. загальноосвіт. навч. закл. К. : Грамота, 2009. 288 с.: іл.

Турченко Ф.Г., Мороко В.М. Історія України : підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. 2-ге вид. К. : Генеза, 2011. 352 с.: іл., карти.

Турченко Ф.Г. Новітня історія України. Частина перша. 1914 - 1939.

Підруч. для 10-го кл. серед. загальноосвіт. навч. закл. Вид. 3-те, виправл. та допов. К. : Генеза, 2003. 352 с.: іл.

Турченко Ф.Г., Панченко П.П., Тимченко С.М. Новітня історія України (1939 - початок ХХІ ст.) : Підручник для 11-го кл. серед. загальноосв. навч. закл. Вид. 5-те, доопрац. й допов. К. : Генеза, 2006. 384 с.: іл., карти.

Швидько Г.К. Історія України, ХVІ-ХVІІІ ст. : підруч. для 8-го кл. загальноосвіт. навч. закл. К. : Генеза, 2008.- 336 с.: іл., карти.

Посібники

Бойко, Олександр Дмитрович. Історія України : навч. посіб. 4-те вид., доповн. К. : Академвидав, 2012. 704 с.

Гісем О.В. Історія України. Збірник типових тестових завдань : навч. посіб. К. : Український центр підготовки абітурієнтів, 2013. 208с.

Гісем О.В., Мартинюк О.О., Трухан О.Ф. Історія України. 7-9 класи : Наочний довідник. К.; Харків : Веста, 2007. 176 с.

Гісем О.В., Мартинюк О.О. Історія України. 10-11 класи : Наочний довідник. К.;Х. : Веста, 2007. 152 с.

Гісем О. В., Мартинюк О.О. Історія України. Опорні схеми, таблиці, коментарі. Вид. 2-ге, випр., допов. і переробл. Кам'янець-Подільський : Абетка, 2010. 488 с.

Кульчицький С. В., Мицик Ю.А., Власов В.С. Історія України : Довідник для абітурієнтів та школярів загальноосвітніх навчальних закладів. К.: Літера ЛТД, 2009. 528 с.

Кульчицький С.В. Новітня історія України (2001-2010). [11 клас] : дод. до підруч. для 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. 2-ге вид., переробл. та допов. К. : Генеза, 2010. 48 с. : іл., табл.

Коріненко П. С. Історія українського селянства : навч.-метод. посіб. / П. С. Коріненко – Тернопіль : Вид відділ ТНП], 2014 296 с.

Крупчан С., Крупчан Т., Скопченко О., Іванюк О. Історія України : довідник. 5-те вид., перероб. і доп. К. : Казка, 2010. 736 с. : іл.

Лебедева Ю.Г. Історія України : навч. посіб. для підготов. до зовніш. незалеж. оцінювання. К. : Генеза, 2010. 181 с.

Литвин В.М. Історія України : підручник. 4-те, доопр. та допов. вид. К. : Наукова думка, 2010. 829 с.

Островський В.В. Готуємося до зовнішнього незалежного оцінювання: збірник тестових завдань з історії України. 2-ге вид., доп. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 424 с.: іл.

Пометун О.І., Власов В.С., Фрейман Г.О. Історія України : зб. тест. завдань для підготов. до зовнішнього незалежного оцінювання. Вид 2-е, виправл. і доповн. К. : Генеза, 2010. 128 с.

V. ПРИКЛАД ПИТАНЬ УСНОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ТА ОРІЄНТОВНИХ ВІДПОВІДЕЙ ВСТУПНИКА

І рівень

Питання 1. Поясніть сутність понять «десталінізація» та «відлига».

Відповідь.

Десталінізація – це процес ліквідації наслідків сталінізму, який розпочався після смерті Й.Сталіна, пов'язаний із розвінчанням його культу. Включав амністію ув'язнених на строк до 5 років, реабілітацію засуджених за сфабрикованими справами, скасування військових трибуналів. Тривала у 1953-64 роках.

«Відлига» - це умовна назва періоду другої половини 1950-х – початку 1960-х років у СРСР, пов'язана із десталінізацією та хрущовськими реформами, лібералізацією політичного режиму, послабленням репресивного апарату, помірною децентралізацією.

Питання 2. Назвіть програмні документи Кирило-Мефодіївського братства.

Відповідь.

Кирило-Мефодіївське товариство існувало у середині XIX ст. Одним з програмних документів була «Книга буття українського народу», підготовлена Миколою Костомаровим. Інший документ – Статут слов'янського товариства імені Св. Кирила та Мефодія – був підготовлений іншим членом братства Василем Білозерським. Передбачалась глибока перебудова Російської імперії на засадах християнства, скасування кріпацтва, повалення самодержавства. Братчики мріяли про здійснення історичної місії України відносно звільнення усіх слов'янських народів, про національне відродження, демократичні перетворення, рівність усіх народів. Програмні документи не мали покрокових планів стосовно перебудови імперії.

Питання 3. Що Ви знаєте про гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного? (3 бали).

Відповідь.

Петро Сагайдачний був блискучим полководцем та політичним діячем, гетьманом реєстрового козацтва з 1616 року. Завдяки гетьману Сагайдачному позиції козацтва на території України укріпились, козацьке військо перетворилось на могутню воєнну силу, на яку мали зважати всі сусідні держави. Він був організатором успішних походів козаків проти Кримського ханства, Османської імперії та Московського царства.

Гетьман Сагайдачний був людиною освіченою, навчався в славетній Острозькій академії - центрі тогочасного інтелектуального й духовного життя. За сприяння Сагайдачного було відновлено православну ієрархію у Речі Посполитій. Підтримував Київське братство та школу при ньому, яка згодом після злиття з Лаврською школою стала Києво-Могилянською колегією (академією). У 1620 році разом з військом вступив до Київського

братства, забезпечивши йому підтримку та захист.

Питання 4. Назвіть історичну подію, яка відбулась у 1036 році.

Відповідь.

Дата з історії Київської Русі, час правління князя Ярослава Мудрого. 1036 рік – рік перемоги війська Київського князя Ярослава Мудрого над печенігами під стінами Києва. На честь цієї перемоги було закладено храм святої Софії – видатна архітектурна пам'ятка, один з символів Києва. Цього ж року помер князь Мстислав, з яким Ярослав правив разом декілька років.

Питання 5. Які пункти включав III Універсал УЦР?

Відповідь.

III Універсал ЦР проголошував Українську Центральну Раду та її уряд - Генеральний Секретаріат єдиною владою на українських землях. Вони охоплювали Київську, Подільську, Волинську, Чернігівську, Полтавську, Харківську, Катеринославську, Херсонську й Таврійську (без Криму) губернії.

Документ закріплював основні демократичні права і свободи: свободу слова, зборів, недоторканність особи та помешкання, 8-годинний робочий день, скасування смертної кари, амністію політичним в'язням, використання мов національних меншин тощо. Поміщицькі, церковні, удільні та інші землі нетрудових господарств переходили без викупу до «усього трудового народу». Універсал призначав вибори до Українських Установчих Зборів - найвищого законодавчого органу, який повинен був визначити основні засади майбутнього державного ладу новоствореної республіки.

II рівень

Питання 6. Скасування кріпацтва в Україні.

Відповідь.

Скасування кріпацтва відбулось у XIX ст. Україна тоді була поділена між Російською та Австро-Угорською імперіями. Тому скасування кріпацтва у центральних, східних та західних регіонах відбулось у різні часи. Поштовхом до такого кроку стали поразки обох імперій у війнах з іншими державами. Росія програла Кримську війну 1854— 1855 рр. Англії, Франції, Туреччині та Сардинії. Австрія була розбита італійськими і французькими військами у 1859 р., Італією та Пруссією у 1866 р. В Російській імперії головними причинами реформ стали нездатність кріпаків через низьку продуктивність праці задовольнити потреби власних і поміщицьких господарств, зубожіння значної частини поміщиків і кріпосних селян, наростання антикріпосницького руху, критика європейською громадськістю царизму за обстоювання кріпосницьких порядків, станового устрою Російської імперії.

Реформи торкнулися різних сфер суспільно-політичного життя (селянська - 1861 р., земська, фінансова - 1864 р., міська - 1870 р., шкільна - 1860-1864 роках., військова -1864-1874 роках, поліцейська та інші).

Умови селянської реформи було викладено у «Положенні від 19 лютого». Тепер селяни ставали особисто вільними, наділялись особистими і

майновими правами. Вони могли подавати позови і відповідати в суді, бути представниками сторін, мали право утворювати власні органи самоврядування: обирати волосні правління та волосні суди (на волосних сходах), сільських старост (на сільських сходах). Однак селяни були позбавлені економічної бази для реалізації своєї правоздатності. Лише після викупу своїх наділів вони вважалися "селянами-власниками", а до того — "тимчасово зобов'язаними". Земельні наділи були невеликими, викупна вартість включала вартість повинностей та в декілька разів перевищувала ринкову. Однак незважаючи на недосконалість реформи, вона зумовила глибокі зміни у розподілі землі, сприяла розвитку нових економічних відносин в країні.

Скасування кріпацтва в західних регіонах України відбувалось в умовах революції 1848 року. Першим регіоном стала Галичина, потім Закарпаття та Буковина. Суть реформи полягала в тому, що держава викупувала землі, а селяни, починаючи з 1858 року мали протягом сорока років компенсувати поміщикам 20-кратну вартість всіх річних повинностей, підлягали прямому і непрямому оподаткуванню, а також повинні були утримувати школи, шляхи тощо. Водночас громадські угіддя, ліси, пасовиська залишилися у власності поміщиків, тож селяни мали платити за заготівлю дров, будівельні матеріали, випас худоби.

Після цієї аграрної реформи 42% селянських господарств стали економічно не рентабельними і не мали можливості прогодувати своїх власників. Це було однією із головних причин масової еміграції українців до США, Бразилії, Канади та інших країн.

Отже, скасування кріпацтва в різних куточках України відбувалось у різні роки, спричинило зміни в структур суспільства, економічному розвитку країн, але мало багато недоліків.